

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy w S., IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Jastrzębski,

Sędziowie SO: Elżbieta Jaroszewicz (spr.), Dorota Curzydło

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2015r. wS.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko D. B.

o obniżenie alimentów

w przedmiocie wniosku pełnomocnika pozwanej o uzupełnienie postanowienia o koszty procesu

na skutek zażalenia pozwanej D. B.

na postanowienie Sądu Rejonowego w S. III Wydział Rodzinny i Nieletnich

z dnia 4 marca 2015r., sygn. akt III RC 643/14

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uzupełnić postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 27 lutego 2015r., sygn. akt III RC 566/14 poprzez wprowadzenie do niego numeracji i objęcie nią punktem 1 postanowienia o umorzeniu postępowania w sprawie, zaś w dodanym pkt 2 zasądzić od powoda M. B. na rzecz pozwanej D. B. kwotę 617 zł (sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,
2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie,
3. nie obciążać pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w S. oddalił wniosek pełnomocnika pozwanej o uzupełnienie wydanego w dniu 27.02.2014r. w sprawie III RC 643/14 postanowienia o umorzeniu postępowania w tej sprawie. Mając na uwadze przepisy art. 203 § 2 i § 3 kpc w zw. z art. 109 kpc, Sąd Rejonowy stwierdził, że koszty zasądzone są tylko wtedy, kiedy żądanie takie zgłosi pozwany - jeżeli zaś po powzięciu wiadomości o cofnięciu pozwu, pozwany nie zgłosi takiego żądania, wówczas sąd nie ma podstaw do zasądzania kosztów na rzecz strony pozwanej. W ocenie Sądu I instancji cofnięcie pozwu, wobec zmiany sytuacji procesowej i skutków z tym związanych, wymaga nowego wniosku – żądania strony pozwanej o zwrot kosztów procesu, złożonego już po powzięciu wiadomości o cofnięciu pozwu.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła pozwana, która zaskarżyła je w całości, podnosząc zarzut naruszenia art. 203 § 2 kpc oraz art. 109 § 1 kpc, art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 98 § 1 kpc poprzez przyjęcie, że w sytuacji

cofnięcia pozwu przez powoda pozwana domagając się zwrotu kosztów procesu była zobligowana ponowić wniosek o ich zasądzenie na swoją rzecz przed zamknięciem rozprawy, mimo sformułowania takiego wniosku na wcześniejszym etapie postępowania. (w piśmie procesowym i na rozprawie). W efekcie skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia w całości poprzez uzupełnienie orzeczenia o umorzeniu postępowania o orzeczenie o kosztach procesu i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, jak i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest częściowo zasadne.

Zgodnie z art. 351 § 1 kpc strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu.

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd Rejonowy wydał na podstawie art. 355 § 1 kpc postanowienie o umorzeniu postępowania, albowiem powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew. Jednocześnie jednak Sąd ten nie orzekł o całości żądania, albowiem wydane przez niego postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie nie obejmowało kwestii kosztów wytoczonego przez powoda procesu. Tymczasem w doktrynie prawa ugruntowany jest już pogląd o tym, że brak orzeczenia o całości żądania, uzasadniający uzupełnienie wyroku (w niniejszej sprawie: postanowienia), zachodzi także wtedy, gdy sąd pominął inne wnioski (żądania) powoda, np. wniosek o zasądzenie kosztów postępowania (M. Jędrzejewska (w opracowaniu J. Gudowskiego) (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 2, red. T. Ereciński, s. 102, z powołaniem się na uzasadnienie orzeczenia SN z dnia 11 lipca 1972 r., III CZP 14/72, OSNC 1972, nr 12, poz. 215).

Brak rozstrzygnięcia o kosztach, a w efekcie także oddalenie wniosku o uzupełnienie orzeczenia Sąd I instancji uzasadnił poglądem opartym na analizie przepisów art. 203 § 2 kpc w zw. z art. 109 kpc oraz wywodzonym z treści postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wydanym w dniu 22.08.2012r. w sprawie III AUz 78/12, zgodnie z którym to w przypadku cofnięcia pozwu wymagane jest złożenie nowego wniosku o zwrot kosztów procesu.

Sąd Okręgowy nie podziela powyższego stanowiska Sądu Rejonowego ugruntowanego m.in. na tezie, że uregulowanie w przepisie art. 203 kpc w zakresie kosztów stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 109 kpc (vide: post. Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22.08.2012r., III AUz 78/12). W ocenie Sądu odwoławczego artykuł 203 § 3 k.p.c. harmonizuje i dopełnia art. 109 § 1 k.p.c., gwarantując pozwanemu dostateczny czas na złożenie wniosku o zwrot kosztów, jeżeli ten nie uczynił tego w trybie art. 109 § 1 zd. 1 k.p.c., a więc w szczególności w odpowiedzi na pozew. Złożenie na podstawie art. 109 § 1 k.p.c. wniosku o zwrot kosztów postępowania jest skuteczne także wtedy, gdy postępowanie to kończy się jego umorzeniem wskutek cofnięcia pozwu. Nie jest w takiej sytuacji wymagany dodatkowy wniosek pozwanego o zwrot kosztów na podstawie art. 203 § 3 k.p.c. Wskazany przepis ma zastosowanie właśnie w sytuacji, gdy pozwany nie złożył uprzednio wniosku w trybie art. 109 § 1 k.p.c. Uwagi te, z uwagi na regulacje zawarte w art. 391 § 2 oraz art. 397 § 2 k.p.c., mają odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym i zażaleniowym. Tym samym Sąd II instancji podzielił w pełni pogląd zawarty w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26.07.2012r. wydanym w sprawie II CZ 73/12 (Lex nr 1228792), uznając, że skoro pozwana już raz wystąpiła w sprawie z wnioskiem o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (vide choćby pismo pozwanej z dnia 3.11.2014r. – k. 16), to w związku z cofnięciem pozwu przez powoda nie ma ona jednak obowiązku ponawiania wniosku w przedmiocie zwrotu kosztów postępowania.

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc orzec o zmianie postanowienia oddalającego wniosek o uzupełnienie postanowienia o umorzeniu postępowania w sprawie głównej i uzupełnić to postanowienie poprzez dodanie orzeczenia zasądzającego zwrot kosztów zastępstwa prawnego. Podstawą prawną tego rozstrzygnięcia jest przepis art. 108 § 1 kpc i zasada z art. 98 § 1 kpc. Cofnięcie pozwu jest bowiem wyrazem rezygnacji powoda z kontynuacji postępowania rozpoczętego wskutek wniesienia pozwu. Umorzenie zaś postępowania z powodu cofnięcia pozwu uważa się z reguły za przegraną powoda, gdyż nie osiąga on pożądanego przez siebie rozstrzygnięcia.

Co do zasady zatem to powód, który w niniejszej sprawie cofnął pozew, winien jest ponieść całość kosztów postępowania sądowego, na które składają się w szczególności poniesione przez pozwaną koszty jej zastępstwa prawnego przez fachowego pełnomocnika.

W tym miejscu Sąd Okręgowy wyraża pogląd, że na gruncie okoliczności faktycznych niniejszej sprawy powód winien jest jedynie w części zwrócić pozwanej koszty postępowania. Konstatację taką Sąd II instancji wywiódł z treści przepisu art. 102 kpc, w myśl którego W wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W przedmiotowej sprawie obciążenie powoda kwotą 617 zł obejmującą połowę stawki wynagrodzenia należnego adwokatowi reprezentującemu pozwaną (ustalonego zgodnie z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 461 ze zm.) oraz opłatę cywilnoprawną od pełnomocnictwa usprawiedliwia charakter sprawy, sytuacja osobista i materialna powoda, ale i sytuacja materialna pozwanej, która mimo że kontynuuje studia stacjonarne poza miejscem zamieszkania, jest nadal alimentowana kwotą po 900 zł miesięcznie przez powoda. Pozwana do akt sprawy dołączyła umowę zlecenia (k. 18-19), która dowodzi, że pozwana ma realną możliwość podejmowania choćby w ograniczonym zakresie pracy zarobkowej (nawet pomijając ocenę wskazanej w tejże umowie wysokości wynagrodzenia). Z kolei powód już sam pozew tłumaczył swym stanem zdrowia i wiekiem oraz złą kondycją prowadzonej firmy. Podkreślić też należy, że także cofnięcie pozwu powód usprawiedliwił złym stanem zdrowia i koniecznością kontynuacji dalszego leczenia. Sama sprawa nie należy do kategorii spraw skomplikowanych. Odbły się w niej formalnie trzy rozprawy, przy czym pierwsza miała miejsce bez udziału powoda ze względu na niedoręczenie mu zawiadomienia. Pełnomocnik pozwanej uczestniczył na pierwszej i ostatniej rozprawie, na której to wyraził zgodę na cofnięcie pozwu. W toku sprawy złożył zaś odpowiedź na pozew oraz wniosek o kopię protokołu rozprawy, na której nie był obecny.

Powyższa argumentacja zaważyła również na oddaleniu zażalenia w pozostałym zakresie, o czym orzeczono, jak w pkt 2 sentencji, na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc.

Zgodnie z art. 108 § 1 kpc oraz przy uwzględnieniu także zasady z art. 102 kpc Sąd II instancji postanowił nie obciążać powoda kosztami postępowania zażaleniowego. Nie ma jakichkolwiek wątpliwości, że powód nie miał nawet wpływu na powstanie tego postępowania.